

Utredningen om modersmål och studiehandledning på modersmål i grundskolan och motsvarande skolformer SOU 2019:18

(U2019/01794/S)

Länsstyrelsen i Jönköpings län yttrar sig över utredningen om modersmål och studiehandledning på modersmål i grundskolan och motsvarande skolformers betänkande (SOU 2019:18).

SAMMANFATTNING OCH ÖVERGRIPANDE SYNPUNKTER

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att utveckla modersmålsundervisningen och förstärka nyanlända elevers rätt till studiehandledning på modersmålet.

Länsstyrelsen anser att ökad tillgänglighet till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål gynnar nyanlända barns förutsättningar att snabbare integreras i skolan och förbättra sina studieresultat.

Förutsättningarna för kommunerna att tillhandahålla modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål har påverkats av de senaste årens kraftiga variationer i mottagande av nyanlända. Det kraftigt minskade antalet nyanlända och asylsökande jämfört med 2015 - 2016 har inneburit att strukturer och organisation för integrationsinsatser har förändrats och till exempel förberedelseklasser är en allt ovanligare insats.

Bristen på legitimerade lärare och studiehandledare lyfts i många sammanhang fram som den svåraste utmaningen för skolorna och samverkan mellan kommuner är i många fall en förutsättning för att kunna erbjuda anställda en heltidstjänst. Några kommuner har löst frågan om kompetensförsörjning inom området genom att ha kombinerade tjänster där de anställda arbetar inom flera områden, till exempel modersmållärare, studiehandledare och samhällskommunikatör.

I den lägesbildsrapport länsstyrelsen presenterade i oktober 2019 framkom att många kommuner hade farhågor om att kompetens som byggts upp i kommunerna under perioden av högt mottagande av asylsökande och nyanlända riskerade att gå förlorad. Länsstyrelsen ser en möjlighet att dessa resurser med kompetensutveckling skulle kunna arbeta med studiehandledning.

Med anledning av att majoriteten av de nyanlända väljer att bosätta sig på egen hand har kommunerna inte heller den möjlighet till framförhållning som de har när en familj anvisas till kommunen från Migrationsverket.

Då det i utredningen lyfts fram att en av de starkaste verkande faktorerna för elevernas deltagande i modersmålsundervisning är vårdnadshavarnas motivation och intresse för modersmålet och modersmålsundervisning, anser Länsstyrelsen i Jönköpings län att information om modersmålsundervisning lämnas till nyanlända vårdnadshavare innan inskrivningssamtal på skolan. Migrationsverket skulle under asyltiden kunna lämna information i frågan till vårdnadshavare och kommunerna skulle i samhällsorienteringsuppdraget kunna lägga större vikt vid att informera om nyttan av modersmålsundervisning och den rättighet som vårdnadshavarna har att anmäla sina barn till modersmålsundervisning.

SYNPUNKTER PÅ BETÄNKANDETS FÖRSLAG

10.1.4 Rätt till undervisning i ämnet modersmål för de elever som kommer till Sverige utan vårdnadshavare

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att stärka rätten, även om många kommuner redan nu erbjuder ensamkommande barn modersmålsundervisning.

10.2.1 Förstärkt rätt till studiehundledning på modersmål för nyanlända elever.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Med anledning av det minskade mottagandet av asylsökande och nyanlända och därmed ett minskat elevunderlag är förutsättningarna för kommuner att erbjuda skolintroduktion genom förberedelseklass sämre. Studiehundledning på modersmål i tidigare årskurser blir därigenom en viktig insats för nyanlända elever.

10.3 Fjärrundervisningen bör utvecklas

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. En utveckling av fjärrundervisning kan fungera som ett led i att undvika boendesegregation då tillgängligheten till modersmålsundervisning inte begränsas av var eleven är bosatt.

10.4.6 Behovet av en långsiktig, sammanhållen och hållbar kompetensförsörjningsstrategi för verksamma modersmåls lärare

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Rekrytering av modersmåls lärare och studiehundledare är en utmaning för huvudmännen. Problematiken består dels i bristen på studiehundledare och legitimerade modersmåls lärare, dels på ett varierande behov av resurser. Då variationer i behovet av dessa yrkeskategorier påverkas av faktorer som migrationsströmmar och nivåer på flyktingmottagande, finns svårigheter för kommuner att förutsäga rekryteringsbehov på lång sikt. Länsstyrelsen vill med anledning av detta poängtera behovet av en hållbar kompetensförsörjningsstrategi där Statens skolverk är ansvarig.

UTREDNINGENS HUVUDSAKLIGA FÖRSLAG

Länsstyrelsen anser att förslagen att utveckla modersmålsundervisningen och öka deltagandet i densamma, samt att förstärka nyanlända elevers rätt till studiehandledning, är välgrundade och skapar ökade förutsättningar för nyanlända barn att uppnå bättre studieresultat.

Detta yttrande har beslutats av Helena Jonsson, efter föredragning av Alexandra Wollmar. I den slutliga handläggningen har även Nina Lindgren deltagit.

Helena Jonsson
Landshövding

Alexandra Wollmar
Integrationsutvecklare